

Zienswijze Weee Nederland Internetconsultatie.

Weee Nederland
Wilmersdorf 36
7327 AC Apeldoorn

Betreft: (ontwerp)Besluit met betrekking tot het afgeven van afgedankte elektrische en elektronische apparatuur.

Datum: 10 november 2023

Geachte heer, mevrouw,

Hierbij maken wij onze zienswijze kenbaar van het **(ontwerp)Besluit met betrekking tot het afgeven van afgedankte elektrische en elektronische apparatuur.**

Algemeen

Wij zijn het met u eens dat een meldingsplicht en een (aanvullende) vergunningsplicht voor inzamelaars van AEEA kan helpen om risico's op milieuschade en gezondheidsschade te beperken. Echter, wij vinden ook dat een nieuw Besluit voldoende robuust en eigentijds moet zijn. Het is belangrijk om in het Besluit en de hierin opgenomen afgifteplicht voldoende rekening te houden met circulaire -, sociale - en klimaatdoelstellingen. Lopende circulaire initiatieven zullen bovendien geen hinder moeten ondervinden van het Besluit.

Een doelmatige afvalbeheerstructuur zal in het kader van UPV en beleidsdoelstellingen een inzamelstructuur moeten waarborgen die primair de afgiftemogelijkheden voor hergebruik en reparatie bevordert. De huidige afgifteplicht beschrijft geen afvalbeheerstructuur die dit mogelijk maakt, integendeel. Het Besluit stuurt en stimuleert met deze afgifteplicht niet alleen end of life verwerking, maar biedt ook de gelegenheid aan Producenten om een afvalbeheerstructuur in te richten waarbij de essentiële schakels om een CE te bevorderen ontbreken.

Uw opmerking dat het ter plekke toepassen van eventuele voorbereiding voor hergebruik buiten het kader van de afgifteplicht valt is een logische conclusie. Dat volgens u de afgifteplicht in zijn algemeenheid geen betrekking heeft op de voorbereiding voor hergebruik van AEEA is echter een onjuiste vaststelling. Deze argumentatie gaat voorbij aan de verplichting van Producenten om te voorzien in een doelmatige afvalbeheersstructuur met *inzamelpunten van inzamelingsystemen of inzamelfaciliteiten* zodat onder andere *de voorbereiding voor hergebruik, recycling van die gescheiden ingezamelde apparatuur of de inperking van gevaarlijke stoffen optimaal kan plaatsvinden.*

Zoals de afgifteplicht nu is opgenomen in het Besluit worden CE-doelen ondergeschikt gemaakt aan end of life verwerkingsdoelen. Daarmee worden de uitgangspunten van uw eigen CE-beleid gedowncycled en ten onrechte los gezien van de Regeling AEEA. Dit kan niet de bedoeling zijn. Integraal ingezameld AEEA vanuit de UPV-verplichting dat mogelijk voor hergebruik in aanmerking komt, dient ook als zodanig behandeld te worden. Daar hoort een adequate inzamelstructuur bij met (andere) inzamelpunten en (andere) inzamelfaciliteiten dan het Besluit nu omvat, zodat herbruikbaar AEEA niet direct naar verwerkers gaat waar AEEA gecertificeerd wordt geschredderd.

Het gevolg van de wijze waarop de afgifteplicht in het Besluit is opgenomen, is dat de AEEA-afvalbeheerstructuur die vanuit UPV ingericht zou moeten worden, steeds meer verplaatst wordt naar structuren die buiten de verantwoordelijkheid van producenten vallen. Dit houdt ook in dat het

grotendeels aan de Overheid is om erop toe te zien dat via deze externe AEEA-structuren uw afgiftebeleid wordt nagekomen. Producenten hebben hier geen invloed (meer) op.

Wij maken met deze zienswijze kenbaar dat het Besluit onvoldoende eigentijds en robuust is en de praktische werking ervan als gevolg van UPV-wetgeving strijdigheden oproept, dan wel kan oproepen met CE-doelen en de Regeling AEEA. Het is daarom dat wij onze opmerkingen en vragen met u delen en aanpassing van het Besluit voorstellen.

Wij hopen dat u onze vragen zult beantwoorden met een inhoudelijke uitleg. Tevens doen wij u enkele suggesties/voorstellen ter verbetering van het (ontwerp)Besluit/afgifteplicht. De invulling van UPV-beleid is zeker niet alleen een zaak van Producenten. De Overheid kan kaders stellen of kiezen voor nieuwe of aanvullende wetgeving waardoor er een betere balans ontstaat tussen een door Producenten vooral kostenefficiënte uitvoering van UPV en uw eigen ambitie om elementaire (Europese) transitiedoelen te realiseren, zoals hergebruik.

Producenten als opdrachtgever voor het Besluit

Allereerst merken wij op dat er volgens u een politieke toezegging is gedaan waardoor uw Ministerie voor stichting OPEN een Besluit moet bekrachtigen, omdat anders de Rijksoverheid de schuld krijgt van het niet halen van het inzameldoel. Het komt er volgens u op neer dat het inzameldoel zonder deze afgifteplicht mogelijk niet gerealiseerd wordt en dat u dan hiervoor verantwoordelijk wordt gesteld door Producenten (...). Het hoe, waarom en op welke wettelijke bepalingen er politieke toezeggingen zouden zijn gedaan, waardoor uw Ministerie tot de invoering van het Besluit verplicht wordt gesteld, is moeilijk te begrijpen.

Het inzameldoel is niet afhankelijk van het doorvoeren van een afgifteplicht zoals opgenomen in het Besluit, opdat er (pas dan) voldoende correcte inzameling en verwerking mogelijk zou zijn, zoals nu gesuggereerd wordt. Zoals bij uw Ministerie bekend is, is in de 'Regeling AEEA' al wettelijk vastgelegd dat de Producent zorgdraagt voor de financiering, de inzameling, inzameldoelstelling, passende verwerking en milieuhygiënische verantwoorde verwijdering van afgedankte, door hem geproduceerde, elektrische en elektronische apparatuur. Dit wettelijke kader en de richtlijn 2012/19/EU van het Europees parlement en De Raad, biedt Producenten en uw Ministerie al ruimschoots de mogelijkheden om afgesproken doelstellingen te realiseren en hierop te handhaven.

Vraag 1: Kun u verduidelijken op basis van welke wettelijke bepaling(en) u stelt dat het Ministerie de schuld krijgt wanneer inzameldoelen, zoals vastgelegd in de Regeling AEEA, niet gehaald worden als het Besluit niet van kracht wordt?

Vraag 2: Gaat u ervan uit dat met dit Besluit de 65% doelstelling wel gerealiseerd moet worden? Of bedoelt u in uw toelichting een ander inzameldoel, zo ja welke?

Verwerking in plaats van een CE-afvalbeheersstructuur als hoofddoel

Het is duidelijk dat het Besluit voortborduurde op een grotendeels al wettelijk verankerde en bestaande afgifteplicht voor passende verwerking. Het Besluit geeft daarmee tegelijkertijd onvoldoende sturing en controle mogelijkheden om de AEEA-afvalbeheersstructuur zo te verbeteren dat deze recht zal blijven doen aan maatschappelijke-, klimaat- en CE doelen. Uw beleid om de omslag naar een CE te versnellen staat met dit Besluit haaks op een optimale gebruiksduur en herbenutting van elektrische apparatuur.

In het Besluit wordt voor de goede werking hiervan voorbijgegaan aan mogelijke alternatieven die betere resultaten opleveren dan het aanpassen van de afgifteplicht in de huidige vorm. Ook ontbreekt de aanscherping van circulariteitsdoelstellingen. Mogelijke verdere aanscherping die pas na het Besluit beoogd wordt, zal in de praktijk conflicteren met de dan inmiddels verankerde wetswijziging van de afgifteplicht; Metaalrecyclers en producenten zullen met de aanpassing van de afgifteplicht, wettelijk ondersteund door het Besluit, verdere sturing en nog hogere premies kunnen geven om herbruikbare producten te (blijven) schredderen in plaats van her te gebruiken.

Als er daarentegen met het Besluit een meer robuust en vooruitstrevend CE gericht afgifte kader gesteld wordt, zal er een nieuwe dynamiek ontstaan die beter past bij CE- en inzameldoelen die de Overheid en bedrijven nastreven. Om inzamelverplichtingen binnen Producentenverantwoordelijkheid effectief, efficiënt en vooral doelmatiger in te vullen, in lijn met CE-beleid, kun je denken aan een retourpremie - of statiegeldsysteem, meer laagdrempelige terugnamesystemen en het inzetten op hergebruik.

Opzet afgifteplicht in het Besluit onvoldoende eigentijds en robuust

A) De Overheid verplicht ontdoeners van AEEA om dit af te geven aan onderstaande drie mogelijkheden:

1. Verwerkers (Cenelec gecertificeerd);
2. Het inzamelsysteem van een individuele producent, importeur of producentensysteem;
3. Een inzamelaar met een specifieke vergunning.

U stelt met het Besluit vast dat het aan de ontdoener van AEEA is om te bepalen aan welke van de verplicht gestelde afgifte mogelijkheden de voorkeur wordt gegeven(..). Er is ten aanzien van de inzameling en afgifte bij dergelijke inzamelpunten niets opgenomen over hergebruik en circulariteit, wij noemen de uitgangspunten van de R-ladder als voorbeeld. Het inzamelsysteem van een individuele producent, importeur of producentensysteem zou juist een essentiële rol moeten spelen om te kiezen voor de meest milieuhygiënische keuze.

Ter illustratie: In uw Beleidskompasformulier spreekt u vooral over (de traditionele aanpak voor een) correcte verwerking van AEEA, dit houdt gecertificeerd schredderen in. De praktijk van nu is dat er vanuit UPV financiële premies verstrekt worden om met name geregistreerd schredderen te stimuleren en geldt niet voor levensduurverlenging/hergebruik. Dit staat in schril contrast met uw (transitie)beleid; u prefereert hergebruiksmogelijkheden boven passende verwerking (R-ladder en R-strategie). In uw Besluit houdt u echter geen rekening met deze voorkeuren en komt ook niet terug in de opzet van de afvalbeheersstructuur. Daarmee wordt het steeds moeilijker voor partijen om materialen/producten die vrijkomen in de AEEA-afvalbeheerstructuur en geschikt zijn voor hergebruik een tweede leven te geven.

De afgifteplicht in relatie tot circulariteitsdoelstellingen wordt met het Besluit een soort rad van fortuin en sluit niet aan op uw eigen beleid om circulariteit te bevorderen. Met het Besluit zou u immers eenvoudig kaders kunnen stellen voor een afvalbeheerstructuur die, in plaats van gericht is op inzameling voor verwerking, (vooral) hergebruik en andere vormen van circulariteit stimuleert.

B) Het Besluit laat in het midden aan welke vereisten 'vergunde' inzamelaars moeten voldoen. Partijen die inzetten op hergebruik moeten straks voldoen aan de voorwaarden voor een 'specifieke' vergunning zoals genoemd bij de afgifte onder 3. Wat deze vereisten zijn is niet bekend (..). Het is belangrijk dat partijen die inzetten op hergebruik en hieraan in overeenstemming met huidige wet- en regelgeving nu al invulling geven, ongehinderd de activiteiten voort kunnen zetten. Het Besluit zal vooraf duidelijkheid moeten geven over de beoordelingscriteria en de mogelijke doorlooptijd voor

het verkrijgen van een specifieke vergunning. Nu is volstrekt onduidelijk wie hiervoor de criteria opstelt en welke dit zijn.

Vraag 3: Kunt u ons aangeven waarom de kwalitatieve uitgangspunten van de Regeling AEEA en Europese wetgeving noch verwerkt zijn in de afvalbeheerstructuur, noch in de prioritering voor afgifte om AEEA zo hoogwaardig mogelijk te behandelen?

Vraag 4a: Kunt u het onderstaande bevestigen?

Partijen die nu al volgens de huidige wet- en regelgeving inzetten op hergebruik en met een NIWO-vergunning AEEA naar een sorteerinrichting voor AEEA brengen, om zoveel mogelijk hergebruik van het AEEA toe te passen, zullen een 'specifieke inzamelvergunning' verkrijgen en kunnen deze werkzaamheden voortzetten

Vraag 4b: Kunt u de specifieke criteria aangeven waarop een inzamelaar in aanmerking komt voor een 'specifieke vergunning'?

Vraag 4c: Kunt u bevestigen dat alle drie genoemde partijen – Cenelec verwerkers, inzamelsystemen en vergunde inzamelaars - via dit besluit nog steeds verplicht worden om (mogelijk) her te gebruiken AEEA passend separaat te houden en aan te bieden aan hergebruik centra en/of hergebruik bedrijven (artikel 9-2 uit regeling AEEA)?

De afvalbeheerstructuur is niet gericht op het stimuleren van hergebruik van AEEA

Uw ambitie: De overheid draagt haar steentje bij.

Om de circulaire economie ruim baan te geven, neemt de Rijksoverheid verschillende maatregelen. Zo worden er bijvoorbeeld belemmerende regels en wetten aangepast of weggenomen ten gunste van de circulaire economie en worden ondernemers die grondstoffen besparen ondersteund. De maatregelen zijn gericht op stimulerende wet- en regelgeving, slimme marktprikkels, financiering, kennis en innovatie, internationale samenwerking en gedragsverandering.

Ook in de 'Regeling AEEA' is uw beleid erop gericht om hergebruik te stimuleren:

De gescheiden inzameling van afgedankte elektrische en elektronische apparatuur en het vervoer van die gescheiden ingezamelde apparatuur vindt zodanig plaats dat de voorbereiding voor hergebruik, recycling van die gescheiden ingezamelde apparatuur of de inperking van gevaarlijke stoffen optimaal kan plaatsvinden.

Bij een duurzame afvalbeheerstructuur hoort uiteraard een duurzame afgifteplicht, maar deze ontbreekt in de huidige opzet. Met de door u gestelde keuzemogelijkheden voor afgifte van AEEA, in combinatie met de financiële prikkels vanuit UPV voor verwerking, doet u geen recht aan uw eigen circulaire beleid. Het Besluit gaat voorbij aan het stimuleren van hergebruik. Hiervoor is een aanpak nodig waarmee binnen de huidige afvalbeheerstructuur hergebruik gefaciliteerd en gestimuleerd wordt.

Onderdelen en producten die geschikt zijn voor hergebruik komen nu nog (te) vaak in de schredder terecht voor recycling. Dit gebeurt zowel bewust vanuit lineaire doelstellingen als onbewust door onwetendheid en een gebrekkige afvalbeheerstructuur. De huidige afvalbeheerstructuur biedt te weinig adequate oplossingen en ondersteunt daardoor onvoldoende circulariteitsdoelstellingen. Door sturing op circulariteit achterwege te laten in uw Besluit legitimeert u met de afgifteplicht het onnodig vernietigen van producten waardoor de kans op hergebruik vermindert. Het is belangrijk dat de Overheid goede kaders stelt om Producenten en ontdoener van 'AEEA' te stimuleren om een

bijdrage te leveren aan bijvoorbeeld levensduurverlenging. Ook wanneer dit niet het primaire belang is van een UPV-organisatie of metaalrecyclers.

Beter zou het zijn om bijvoorbeeld uw eigen voorkeursladder op te nemen in het Besluit waarin hergebruik boven schredderen, ofwel het vernietigen van producten, staat. Wij begrijpen dat u hergebruik/levensduurverlenging/reparatie momenteel niet verplicht kunt stellen totdat hiervoor wet- en regelgeving van kracht is. Maar omdat u zich aan de ene kant actief inzet om de transitie te versnellen is het aan de andere kant een gemiste kans wanneer u de afgifteplicht via het Besluit niet als sturingsmechanisme inzet om circulariteit te bevorderen. Het niet anticiperen met het Besluit op aanstaande wetgeving is in dit geval onnodig controversieel.

Vraag 5: Bent u het met onze aanname eens dat dat uw Ministerie hergebruik preferereert boven schredderen/recycling, maar dat dit (nog) niet is opgenomen in het Besluit?

Vraag 6: Is het Besluit opgesteld in nauw overleg met producenten en de brancheorganisatie van metaalrecyclers (MRF)?

Tenslotte: Verbeteren van afvalbeheersstructuur om hergebruik/circulariteit te bevorderen

Het producentensysteem wordt voor de afgiftemogelijkheden van AEEA nauwelijks gestuurd of geprikkeld om voorzieningen te treffen voor een CE-afvalbeheersstructuur. De Overheid kan na het Besluit en de later (..) vast te stellen inrichting van de inzamel-afvalbeheersstructuur geen directe invloed meer uitoefenen op de afgifte en stelt daarmee in beginsel een structuur vast die circulariteit/hergebruik op een tweede plan plaatst. Deze aanpak staat haaks op uw eigen ambitie.

Wij zijn van mening dat de afgifteplicht zoals opgenomen in het Besluit niet robuust is en ingaat tegen de ambities van de Overheid en vooruitstrevende Producenten en bedrijven. Met de afgifteplicht kunt u terdege sturing geven aan meer circulariteit en vernietiging van producten en materialen tegengaan. Zoals u slimme marktprikkels, gedragsverandering en een circulaire economie in uw algemene beleid heeft verankerd, is het ook relevant om dit beleid door te vertalen naar praktische nieuwe wetgeving, zoals met het Besluit.

Resumé:

Het stimuleren van hergebruik/levensduurverlenging van elektrische en elektronische apparatuur of onderdelen moet een heldere status verkrijgen bij de verordening van een afgifteplicht. Een robuust opgestelde afgifteplicht kan hierin verder voorzien en hergebruik en circulariteit stimuleren. Daarmee sluit u tenminste aan op vigerende wet- en regelgeving.

Nu de (circulaire) kaders voor de afgifteplicht incompleet zijn en vooral gericht op inzameling voor end of life verwerking, zal het Besluit leiden tot een verdere stimulering van het schredderen van AEEA terwijl dit strijdig is met (Europese) wetgeving.

(RICHTLIJN 2012/19/EU VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD).

Artikel 6 lid 2

De lidstaten dragen er zorg voor dat de inzameling en het vervoer van gescheiden ingezamelde AEEA op zodanige wijze plaatsvinden dat de voorbereiding voor hergebruik, de recycling en de inperking van gevaarlijke stoffen optimaal kunnen verlopen. Met het oog op een maximale voorbereiding voor hergebruik bevorderen de lidstaten dat, voorafgaand aan elke verdere overbrenging, de

inzamelingssystemen of -faciliteiten, waar dit passend is, in de inzamelpunten voorzien in de scheiding van AEEA die moet worden voorbereid voor hergebruik van ander gescheiden ingezamelde AEEA

Vraag 7: Vindt u het een voorwaarde dat de afgifteplicht zoals opgenomen in het Besluit moet aansluiten op CE-beleid van Europa en de Nederlandse Overheid? Zo nee waarom niet?

Vraag 8: Vindt u het belangrijk dat AEEA (CE) doelstellingen volgens instrumenten als de R Ladder juist opgenomen moeten worden in het Besluit in plaats van afgezwakt, zodat een belangrijk uitgangsprincipe van de Regeling AEEA; het mogelijk maken van meer hergebruik, verder verankerd wordt in wetgeving? Zo nee, waarom niet?

Vraag 10: Bent u het met ons eens dat wanneer er met het Besluit voor de afgifteplicht sturing wordt gegeven aan meer circulariteit en hergebruik, ook de huidige (verwerkingsgerichte) afvalbeheerstructuur die onder de verantwoordelijkheid van Producenten valt, aangepast zal moeten worden omdat deze nu hiervoor ontoereikend is?